

BORELYOZ

İnsanlarda görülen patojenler hakkında bilgi

Borelyoz nedir?

Borelyoz, kene ile bulaşan bir hastalıktır. Lyme borelyoz ve Lyme hastalığı olarak da bilinir. Borelyoz çok çeşitli şekillerde ve farklı şiddette ortaya çıkabilir ve çoğunlukla cildi etkilediği gibi sinir sistemini, eklemleri ve kalbi de etkileyebilir. Borelyoz Almanya'nın her yerinde bulunan keneler tarafından bulaştırılabilen *Borrelia burgdorferi* adlı bakterilerinin yol açtığı bir hastalıktır. Borelyoz, Haziran-Ağustos ayları arasında sık görülür.

Borelyoz nasıl bulaşır?

Kene sokması yoluyla

Borrelia olarak da bilinen borelyoz hastalığının patojenleri, kene sokmasıyla insanlara bulaşabilir. Bölgeye göre, Almanya'daki kenelerin üçte birine kadar borelyoz bulaşmış durumda. Ancak tutulmuş her kenenin ısırığı enfeksiyonu yol açmaz. Kene hemen çıkartılırsa enfeksiyon riski düşer, ancak kene on iki saatten uzun bir süre kan emerse de artar. Almanya'da kene tarafından ısırılan 100 kişiden sadece biri borelyoz hastalığına yakalanır.

Önemli: Borelyoz insandan insana geçmez.

Hastalarda hangi hastalık belirtileri görülür?

Çoğu *Borrelia* enfeksiyonu farkedilmeden seyrederek. Ancak şikayetler çok farklı şekillerde ve zamanlarda tek veya kombinasyon halinde ortaya çıkabilir. Bu nedenle borelyoz hastalığını teşhis etmek her zaman kolay değildir.

Vakıaların yaklaşık %90'ında meydana gelen tipik bir semptom eritemlerdir (*Erythema migrans*). Bunlar cilt üzerinde görülen, en az 5 cm büyüklüğünde halka şeklinde kızamıklıklardır ve genellikle ortaları kenarına göre daha solgundur, ayrıca yavaş yavaş dışa doğru yayılırlar. Eritemler, kenenin ısırıldığı yerde üç ila 30 gün içinde gelişir. Ancak, bacak, baş veya boyun gibi diğer vücut bölümlerinde de oluşabilirler. Ateş, lenf bezi şişmesi, kas ve eklem ağrısı hastalığın ilerleyen safhalarında görülebilen semptomlardır. Çok daha nadir ve çoğunlukla çocuklarda cilt üzerinde nodüler veya mavi-kırmızı şişlikler meydana gelir. Bu lezyonlar özellikle kulakta, meme uçlarında veya genital bölgede görülür.

Bazı durumlarda ciltte kronik bir iltihaplanma meydana gelebilir (*Acrodermatitis chronica atrophicans*). Kollarda, bacaklarda, parmakların veya ayak parmaklarının iç kısımlarında cilt değişir ve kağıt gibi incelikli mavimsi bir hal alır.

Borelyozun sinir sistemini etkilemesine nöroborelyoz denir. Bu 100 hastadan yaklaşık üçünde görülür. Nöroborelyoz belirtileri genellikle kene ısırmasından birkaç hafta veya birkaç ay sonra başlar. Özellikle geceleri daha da kötüleşen, yanan sinir ağrıları tipik semptomlardır. Çoğu zaman bununla birlikte tek veya çift taraflı yüz felci görülebilir. Ayrıca, uyuşukluğa, görme veya işitme bozukluğuna ve nadiren de olsa gövde, kol veya bacaklarda felce neden olan iltihaplı sinir tahrişi de mümkündür. Çocuklarda, nöroborelyoz, şiddetli baş ağrısı veya ani yüz felci ile birlikte görülebilen, iltihaplı olmayan beyin zarı iltihabı şeklinde daha yaygındır. Nadiren nöroborelyoz aylar veya yıllar sonra gelişebilir.

Her 100 kişiden yaklaşık beşinde eklem ağrıları ortaya çıkar (*Lyme artrit*). Çoğunlukla diz eklemleri, nadiren ise mafsalları veya dirsek eklemleri etkilenir.

Bu hastalık sırasında çok nadir de olsa kalp de etkilenebilir ve kalp iltihabı ve ritim bozuklukları görülebilir.

Hastalık ne zaman baş gösterir ve hasta ne kadar süre bulaşıcıdır?

Birçok enfeksiyon açık hastalık semptomları göstermez. Bir hastalığın tipik bir erken belirtisi olarak, eritemler, kene ısırmasından birkaç gün ile hafta sonra ortaya çıkar. Borelyoz hastalığı ayrıca kene ısırmasından aylar ve yıllar sonra da baş gösterebilir.

Hastalananlar bulaşıcı değildir.

Kimler özellikle tehdit altındadır?

Sık sık keneler tarafından ısırılan insanlar özellikle risk altındadır. Keneler, orman ve bahçelerde çimenlerin üzerinde, çalı dallarında ve çablıklarda bulunur. Oradan silkelirler ve cilt üzerinde yürüyerek diğer vücut bölgelerine ulaşırlar. Keneler ayrıca açık havada gezen yabani ve evcil hayvanlarla da yayılabilir.

BORELYOZ

İnsanlarda görülen patojenler hakkında bilgi

Hastalanan insanlar nelere dikkat etmelidir?

- ▶ Erken antibiyotik tedavisi genellikle hızlı ve tam iyileşme sağlar. Hastalığın ağır şekilde seyretmesi önlenemez.
- ▶ Semptom görülmeyen bir kene ısırığından sonra önleyici antibiyotik tedavisi önerilmemektedir.
- ▶ Yukarıda tarif edilen eritemler görülürse, bir kene tarafından ısırıldığınızı hatırlamasanız bile, ivedilikle doktora başvurmalısınız. Kene ısırmasından sonra ateş ve kas/baş ağrısı gibi şikayetleriniz olursa, yine doktora başvurmalısınız.
- ▶ Eritmeler görülürse, borelyoz doktor tarafından yapılan fizik muayene ile belirlenebilir. Borelyoza işaret eden başka şikayetlerde netlik sağlama açısından laboratuvarında kan testi yapılabilir.
- ▶ Geçirilen bir borelyoz yeni bir enfeksiyona karşı korumaz.

Nasıl korunabilirim?

Avrupa'da borelyoza karşı koruyucu bir aşı mevcut değildir. Kene ile bulaşan FSME (yaz başı meningoensefalit) viral enfeksiyona karşı yapılan aşı borelyoza karşı korumaz. En iyi korumayı kene ısırılmalarından korunmak sağlar. Yinede bir kene tarafından ısırılacak olursanız, kenenin hızlı bir şekilde çıkartılması, borelyoza karşı koruma sağlar.

Kene ısırıklarından kaçınmak

- ▶ Ormanda veya çayırlarda gezinirken kapalı ayakkabılar, uzun kollu gömlekler ve uzun pantolonlar giyin. Çorapları pantolon paçalarının üstüne çekin.
- ▶ Açık renkli kıyafetler giymek faydalıdır, böylece küçük koyu renkli keneler daha çabuk görülebilir ve çıkartılabilir.
- ▶ Ormanda veya çayırlarda gezinmeden önce cildinize kenelere karşı koruyucu ilaç kullanırsanız, lütfen üretici talimatlarını dikkate alın. Önemli: İlacın etkisi sınırlıdır ve tam koruma sağlamaz.
- ▶ Doğada vakit geçirdikten sonra önlem aldığımız halde yinede de kene kontrolü yapın. Keneler sıcak ve yumuşak cilt bölgelerini sever. Bu nedenle, özellikle dizlerin arkasını, kasıkları, koltuk altlarını, kulak arkasını, baş ve saçın başladığı çizgiyi kontrol edin.

Keneleri hızlıca çıkarın

Keneler her zaman en kısa zamanda çıkarılmalıdır. Eğer kene, ısırıldıktan sonraki ilk saatlerde çıkartılırsa, borelyoza yakalanma riski oldukça azalır.

- ▶ Keneyi baş kısmından cilde mümkün olduğunca yakın tutun ve yavaşça ve düz şekilde çekin. Keneyi çıkartmak için, en iyisi bir cımbız, bir kene kartı veya özel bir alet kullanın.
- ▶ Keneyi örn. yağ veya krem ile veya ezerek kurcalamaktan kaçınınız çünkü bu patojenlerin salınımını artırabilir.
- ▶ Ardından ısırılan bölgeyi iyice dezenfekte edin.
- ▶ Kene çıkartıldıktan sonra kalıntıları kalmış olabilir. Isırılan cilt bölgesi kolayca iltihaplanabilir. Ancak, borelyoz riski artmaz.

Nereden bilgi alabilirim?

Daha fazla öneri ve bilgi için, lütfen yerel sağlık müdürlüğüne başvurun. Daha fazla (profesyonel) bilgi İnternet'te Robert Koch-Institut sayfalarında (www.rki.de/borreliose) bulabilirsiniz. Enfeksiyondan korunma hakkında daha fazla bilgi Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung (www.infektionsschutz.de, www.kindergesundheit-info.de) sayfalarında bulabilirsiniz.

STEMPEL

Yayıncı:

Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung, Köln.
Tüm hakları saklıdır.

Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. iş birliği ve Robert Koch-Institut onayıyla hazırlanmıştır.

Bu kamu bilgilendirmesi

www.infektionsschutz.de ana sayfasında ücretsiz indirilebilir.